

M.A. Sem.-4 Examination
Eco 511 - Economics (Old Course)
(Rural Development & Planning)

Time : 2-30 Hours]

September-2024

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સમાન છે.

(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

- ૧ આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસ એટલે શું? વૃદ્ધિ અને વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત ચર્ચો. ૧૪
અથવા
- ૧ વિકાસના જુદા જુદા નિર્દેશકો ચર્ચો. ૧૪
- ૨ ગ્રામીણ વિકાસ એટલે શું? ગ્રામીણ વિકાસનું કાર્યક્ષેત્ર અને ગ્રામીણ પછાતતાના કારણો ચર્ચો. ૧૪
અથવા
- ૨ ગ્રામીણ વિકાસની જરૂરિયાત જણાવી ગ્રામીણ વિકાસના અવરોધક પરિબલો ચર્ચો. ૧૪
- ૩ આર્થિક વિકાસ અંગે લેવિસ (Lewis) મોડેલ ચર્ચો. ૧૪
અથવા
- ૩ ગ્રામીણ વિકાસ અંગે ગાંધીજીના મોડેલની ચર્ચા કરો. ૧૪
- ૪ બેરોજગારી અને ગ્રામીણ વિકાસ વિશે નોંધ લખો. ૧૪
અથવા
- ૪ ગરીબી, પર્યાવરણ સુરક્ષા અને ગ્રામીણ વિકાસ વિશે ચર્ચા કરો. ૧૪
- ૫ બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈપણ સાત) : ૧૪
- (૧) બહુપરીમાણીય પ્રક્રિયા એટલે —
(અ) વૃદ્ધિ (બ) વિકાસ (ક) ગરીબી (ડ) બેકારી
- (૨) વૃદ્ધિની પ્રક્રિયાનું વધારે ચોક્કસ માપદંડ કયું છે?
(અ) રાષ્ટ્રીય આવક (બ) માથાદીઠ આવક (ક) (અ) અને (બ) બંને (ડ) અન્ય
- (૩) નીચેનામાંથી વિકાસનું નિર્દેશક કયું છે?
(અ) રાષ્ટ્રીય આવક (બ) માથાદીઠ આવક (ક) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો આંક (ડ) અન્ય
- (૪) નીચેનામાંથી કયું ગ્રામીણ વિકાસનું કાર્યક્ષેત્ર નથી?
(અ) કૃષિ વિકાસ (બ) રાસાયણિક ઉદ્યોગોનો વિકાસ (ક) આંતરમાળખાનો વિકાસ
(ડ) આરોગ્ય અને શિક્ષણ
- (૫) ૨૦૨૧માં ભારતમાં ગ્રામ્ય વસ્તી કેટલી છે?
(અ) ૩૫% (બ) ૪૫% (ક) ૬૫% (ડ) ૮૦%
- (૬) ગ્રામીણ વિકાસનો પ્રાથમિક ઉદ્દેશ શું છે?
(અ) ઔદ્યોગીકરણ (બ) સ્થળાંતર (ક) ગરીબી નાબૂદી (ડ) શહેરીકરણ
- (૭) વિકાસ અંગે 'મોટા ઘડકા'નો સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો?
(અ) પ્રો. રોડાન (બ) પ્રો. કેઈન્સ (ક) પ્રો. લેવિસ (ડ) પ્રો. મીરડાલ
- (૮) કોના મતે અચલ વેતનદરે મૂડીની અધિશેષ વધારાની તમામ શ્રમશક્તિને કામે લગાડે છે?
(અ) પ્રો. રોડાન (બ) પ્રો. કેઈન્સ (ક) પ્રો. લેવિસ (ડ) પ્રો. મીરડાલ
- (૯) ગ્રામીણ વિકાસનું મોડેલ કોણે આપ્યું?
(અ) ગાંધીજી (બ) પ્રો. લેવિસ (ક) પ્રો. રોડાન (ડ) પ્રો. કેઈન્સ
- (૧૦) પ્રચ્છન્ન બેરોજગાર વ્યક્તિની સીમાંત ઉત્પાદકતા શું છે?
(અ) ૧ (બ) ૧ કરતાં ઓછી (ક) ૧ કરતાં વધુ (ડ) ૦ (શૂન્ય)
- (૧૧) ભારતમાં કયા પ્રકારની બેરોજગારી છે?
(અ) માળખાકીય (બ) ચક્રીય (ક) ઘર્ષણજન્ય (ડ) અન્ય
- (૧૨) વર્તમાન ભારતમાં ગરીબીરેખા કોણે નક્કી કરે છે?
(અ) આયોજનપંચ (બ) નીતિ આયોગ (ક) વિશ્વબેન્ક (ડ) સંયુક્ત રાષ્ટ્રો

3009N600-2

ENGLISH VERSION

- 1 What is economic Growth and economic development? Discuss difference between Growth and development. 14
- OR
- 1 Discuss different Indicators of development. 14
- 2 What is Rural development? Discuss scope of Rural development and causes of rural backwardness. 14
- OR
- 2 State the need for rural development and discuss constraints of Rural Development. 14
- 3 Discuss Lewis model of economic development. 14
- OR
- 3 Discuss Gandhian model of Rural Development. 14
- 4 Write short note on Unemployment and Rural Development. 14
- OR
- 4 Discuss Poverty, Environmental Protection and Rural development. 14
- 5 Multiple choice questions (any seven) : 14
- (1) Multidimensional process means--
(a) Growth (b) Development (c) Poverty (d) Unemployment
- (2) Which is the more specific measurement of Growth Process?
(a) National Income (b) Per Capita Income (c) (a) and (b) both (d) Other
- (3) Which is the Indicator of Development of the following?
(a) National Income (b) Per Capita Income (c) Physical quality of life index (d) Other
- (4) Which of the following is not the scope of Rural development.
(a) Agricultural development (b) Chemical Industries development
(c) Infrastructural development (d) Health and Education
- (5) How many people are staying in Rural Area in 2021?
(a) 35% (b) 45% (c) 65% (d) 90%
- (6) What is the Primary purpose of Rural development?
(a) Industrialization (b) Migration (c) Eradication of Poverty (d) Urbanisation
- (7) Who gave 'Big Push' theory for development.
(a) Prof. Rodan (b) Prof. Keynes (c) Prof. Lewis (d) Prof. Myrdal.
- (8) According to whom capital surplus will give all Labour force in work at constant wage rate?"
(a) Prof. Rodan (b) Prof. Keynes (c) Prof. Lewis (d) Prof. Myrdal.
- (9) Who gave Rural development model?
(a) Gandhiji (b) Prof. Lewis (c) Prof. Rodan (d) Prof. Keynes
- (10) What is Marginal Productivity of disguised Unemployed Person?
(a) 1 (b) Less than 1 (c) More than 1 (d) 0 (zero)
- (11) Which type of unemployment in India?
(a) Structural (b) Cyclical (c) Frictional (d) Other
- (12) Who determine Poverty line in current India?
(a) Planning Commission (b) Niti Aayog (c) World Bank (d) United Nations
-

3009N600-3

Candidate's Seat No : _____

M.A. Sem.-4 Examination
Eco 511 (EB) - Economics (New)
(Agricultural Economics - II)

Time : 2-30 Hours]

September-2024

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સમાન છે.
(૨) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

- ૧ કૃષિક્ષેત્રમાં કિંમત સ્થિરતા પ્રાપ્ત કરવામાં ન્યૂનતમ ટેકાની ભાવનીતિનો ફાળો થયો. ૧૪
અથવા
૧ કૃષિક્ષેત્રમાં ઉત્પાદનની અનિશ્ચિતતા એટલે શું? કૃષિક્ષેત્રમાં ઉત્પાદનની અનિશ્ચિતતાને અસર કરતા ૧૪
પરિબળો થયો.
- ૨ ગ્રામ્ય શાખ બજારનો અર્થ સમજાવી તેના ગુણધર્મો વિગતે થયો. ૧૪
અથવા
૨ “નાબાર્ડ” ઉપર વિગતે નોંધ લખો. ૧૪
- ૩ કૃષિક્ષેત્રમાં શ્રમબજારના લક્ષણો વિગતે સમજાવો. ૧૪
અથવા
૩ ગ્રામ્ય ક્ષેત્રમાં કરાર આધારિત શ્રમબજાર વિશે વિગતે નોંધ લખો. ૧૪
- ૪ કૃષિક્ષેત્રમાં જમીન બજારના પ્રકારો સમજાવી “લીઝ” બજારના લક્ષણો સ્પષ્ટ સમજાવો. ૧૪
અથવા
૪ કરાર આધારિત ખેતી ઉપર વિગતે નોંધ લખો. ૧૪
- ૫ ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ સાત) : ૧૪
(૧) બફર સ્ટોક એટલે શું?
(૨) અસંગઠિત શાખ બજારના સ્ત્રોત જણાવો.
(૩) નાબાર્ડના મુખ્ય ત્રણ ઉદ્દેશો જણાવો.
(૪) ગ્રામ્ય ધિરાણ બેંકના કાર્યો જણાવો.
(૫) ગ્રામ્ય ધિરાણમાં રીઝર્વ બેંકની ભૂમિકા જણાવો.
(૬) શ્રમબજારનું વિભાજન સમજાવો.
(૭) ખેતીક્ષેત્રમાં ન્યૂનતમ વેતનનો વર્તમાન દર કેટલો છે?
(૮) પ્રાદેશિક ગ્રામિણ બેંકના કાર્યો જણાવો.
(૯) જમીન ટોચમર્યાદા એટલે શું?
(૧૦) ગણોત્તિયાનો અર્થ સમજાવો.
(૧૧) કરાર આધારિત ખેતીના ફાયદાઓ જણાવો.
(૧૨) ખેતીના પ્રકારો જણાવો.

[P.T.O.]

3009N600-4

ENGLISH VERSION

1	Discuss the role of price support policy for stability of price in agriculture sector.	14
	OR	
1	What is production uncertainty in agriculture sector? Discuss its affective factors.	14
2	Give the meaning of rural credit market. Discuss its properties in detail.	14
	OR	
2	Write a note on "NABARD".	14
3	Explain in detail characteristics of labour market in agriculture sector.	14
	OR	
3	Write a note on contract labour in rural sector.	14
4	Explain the types of land market. Explain clearly characteristics of lease market.	14
	OR	
4	Write a note on "Contract farming".	14
5	Answer in short (any seven) :	14
	(1) What is buffer stock?	
	(2) State the resources at unorganized credit market.	
	(3) State the main three objectives of NABARD.	
	(4) State the functions of rural bank.	
	(5) State the role of RBI in rural credit.	
	(6) Explain labour market segmentation.	
	(7) How may current rate of minimum wage in agriculture sector?	
	(8) State the functions of regional rural bank.	
	(9) What is land celling?	
	(10) What is tenure?	
	(11) State the benefits of contract farming.	
	(12) State the types of farming.	
-